

sosiálurín

telf. 147 20. 118 20
box 76, 3800 Tórshavn
p/f sosiálurín

Útgevur: Fyritaks- og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Bládmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller
Lýsingar: Arne Thomsen
Uppseting: Sosiálurín
Prent: Dimmalætting

Hvat siga Sambandsfólk?

TÁ TINGIÐ KOM saman mánadagin varð boðað frá tveimum valbólum. Annar var millum samgonguflokkarnar. Hin var millum tjóðveldisflokkinn og framburðs- og fiskivinnuflokkinn.

SOSTATT ERU NÚ triggir bólkar á tingi: samgonguflokkarnir við 17 tinglimum. Valbólurin millum tjóðveldisflokkinn og framburðs- og fiskivinnuflokkinn við átta tinglimum og so javnaðarflokkurin við sjey tinglimum.

EFTIR HESUM BÝTI fékk samgongan bæði lögtingsformannin og næstformannin og somuleiðis bæði 1. og 2. skrivara. Samgongan skuldi eisini valt bæði umboðini í norðurlandaráðið. Men her hendi tað, at tingformaðurin boðaði frá, at samgongan vildi lata annað umboðið frá sær til tann størri bólkinn í andstöðuni.

JAVNAÐARFLOKKURIN vásti á, at hetta var brot á reglurnar í tingskipanini um lutbundið val og kravdi atkvøðugreiðslu. Eftir kravi frá javnaðarflokkinum varð atkvøtt við navnakalli. 21 tinglimir atkvøddu fyri at víkja frá regluni í tingskipanini um lutbundið val og valdu harvið tjóðveldismannin Erlend Paturson í norðurlandaráðið.

TEIR, SUM ATKVØDDU fyri, vóru: ein sjálvstýrismaður, allur fólkaflokkurin og sjálvandi allur tjóðveldisflokkurin, men so sanniliga eisini allur sambandsflokkurin við nývalda lögmanninum á odda og honum á baki Eilíf Samuelsen, Agnar Nielsen, Ivan Johannesen o.s.fr. Hervið megnaði sambandsflokkurin at bjarga tjóðveldismanninum Erlend Paturssyni sæti í norðurlandaráðnum.

TJÓÐVELDISFORMAÐURIN hevur áður havt sæti í Norðurlandaráðnum. Hann hevur eisini umbóðað Føroyar í danska fólkatinginum. Í báðum stöðum hevur hann miðvíst arbeitt ímóti føroyska fólkaviljanum. Hann hevur tosað fyri og sett uppskot fram um, at norðurlond skuldu hjálpa Føroyum at fáa loysing, og hetta hóast tað, at bert umleið ein fimtingur av føroysku veljarunum atkvøða fyri loysingarflokkinum hjá E. P.

HESA RØDDINA HAVA sambandsmenn nú valt í Norðurlandaráðið. Hvat siga sambandsfólk kring landið? Hvat siga teir veljarnir, sum sambandsflokkurin tók frá javnaðarflokkinum í javnaðarflokkurin arbeiddi saman við tjóðveldisflokkinum?

Mjólkaprísir til framleiðara er afturúrsgldur

Samanbórið við prístalið, er hann í dag 75 prosent av tí hann var í 1975

Tá tosað verður um mjólkaprís endar altíð við, at prisurin á innfluttari mjólk má vera avgerandi fyri hvat vit, mjólkaframleiðarar, fáa fyri liturin.

Tað vil siga, at føroyska framleiðslan má kappast við innflutta mjólkina. Og sum kunnugt er henda mjólk niðurgreidd avlopsmjólk frá EEC, og eyðsæð er at litið nyttar okkum fáu føroysku framleiðarum at kappast imóti EEC. Tað sæst eisini, at alt fleiri mjólkaframleiðarar geva upp. Hetta hendir so við og við, fyrst teir smærri, og síðani kemur túrurin til teir størri. Hesari gongd siga almenna hagtølini frá.

Ófatuliga at teir, sum hesum landi stýra, ikki gera nakað soleiðis, at niðurgongdin verður framgongd. Men higartil kunnu teir helst við góðari samvitsku siga, at feløg búnaðarmanna ikki hava kravt nakra broyting.

Nú má vend koma í! Við at bera prístalið saman við mjólkaprísir til framleiðara siggja vit, at í 1975 var prístalið 100 og mjólkin uppá 2,50 kr. fyri

liturin. Umroknað vit prístalsbroytingina í 1980, fáa vit prístalið at vera næstan 170 nú, og mjólkin er júst komin uppum 3 kr. fyri liturin.

Meðan prístalið hækkaði 70 stig hækkaði mjólkin 20 stig. Sostatt eru vit bert tey seinastu fimm árin aftursigldir við 1,25 kr. uppá liturin. Hetta er so stórir missur, at tað í ávisum førum er eins nógv og tað ið fer til rentur og avdrátt av fjósi, bæi og amboðum.

Ein kúgv gevur sostatt 5000 kr. minni av sær uppá árið nú, enn hon gjørdi um mjólkaprísir hevði fylt prístalinum síðani 1975.

Tá vit vita, at traktorar, amboð, handilstøð, byggitilfar, el og olja er hækka meiri enn prístalið, má tað vera eitt ófrávikiligt krav frá øllum mjólkaframleiðarum, at prisurin verður settur munandi upp beinvegin. Uppá 4-4,50 kr. Síðani mugu vit fáa fastlagt eina rimuligari prísáseting, soleiðis at vinnan ber seg, fylgir við og mennist, og við einum

avlopi, sum tryggjar eina løn fyri striði uppá 40-50 kr. um tíman, ikki sum nú har lønin liggur um hægst 20 kr. og niður undir 0 kr. um tíman.

Vit kunnu ikki longur góðtaka, at mjólkaprísir in bert hækkað eitt vet tá innflutta mjólk dýrkar, við tí úrsliti, at lønin til framleiðara lutfallsliga minkar ár eftir ári.

Heldur hetta lagi áfram, at vit hvørt ár lutfallsliga minka og minka í inntøku, verður galin endi, og tá er skjótt, at ikki bara tey nýggju brúkinu noyðast at gevast, men eisini tey sum enn klára seg.

Hvør skal gjalda?

Hetta er mest ein spurningur imillum brúkarar og samfelag (politikkara). Nevntast kann, at í Noregi er prisurin til brúkarar ein triðing lægri enn tann til framleiðara.

Eg vil tó skjóta upp, at vit í fyrsta lagi fáa vinningin hjá handli yvir á framleiðsluprísir. Munnu handlarnir ikki vilja taka eitt tak fyri at stuðla føroyska framleiðslu, nú tað stendur á gomlum næglum? Og samstundis

óbeinleis økja um keyppiorku kundans.

Um hesin vilji ikki er til staðar mugu treytir kunna setast á handilsloyni.

Hetta er ikki órimiligt tá vit vita at handlarnir vinna eins nógv uppá liturin sum framleiðarin, tá útreiðslurnar eru av.

Føroyska landbrúki hevur árliga ein nettovinning (løn) uppá einar 3 milj. kr. fyri mjólk selda um handil, og handlarnir hava so aftur eina inntøku uppá einar 3 milj. av mjólkini.

Vit mjólkaframleiðarar mugu krevja, at feløg okkara fara til verka beinanvegin at gera politikkarum greitt at tolið er uppi.

Vit øll mugu krevja at politikkarin gevur hesum spurningum gætur og fær broyting í. Niðurgongd til framgongd má vera málið í fyrstu atlogu.

Brúkarin má krevja, at vit gerast sjálvbjargin við neyðsynjarvørur.

Tá tin politikkara at siggja, at atkvøður eru uppá spæl.

Hanus Vang

Politiskt virkseml millum útisetar — ein klovningur enn

Politiska felagsvirkseml millum føroyingar í Keypmannahavn hevur seinastu árin verið eykent av, at tað yvirhevar ikki hevur nakað við føroyska tingfólkamynstrið at gera. Einans sosialistiskir felagsskapir hava verið virknir, annars hava fólk sum møguliga eiga heimabæiti í øðrum politiskum áskóðnum, ligði heilt apatisk og hava als ikki blandað seg í felagsligt, organisatoriskt arbeid í føroysku feløgnum.

Men innanfyri sosialistiska bólkinn hevur eitt mynstur eisini teknað seg seinastu árin. Felagið »Oyggjaframi« broytti navn til »Føroyskir sosialistar«, tá deildin av »Oyggjaframi« í Føroyum, varð »neyðtíkin« av sonevndum »mao-sinnaðum« og fór sína egna kós, og sleit sambandið við rørslna í Keypmannahavn. Nú virkar »Oyggjaframi-Marxist-Leninistar« (OFML) í Føroyum við einum fámentum skara.

Tey hava eina eyðkenda tjóðskapar-kós, sum politiskt merkir hatur til alt sum kemur úr Danmark, mentanarliga eina afturvendan til primitivar tjóðskaparsangir og nationalromantiskt kensluborið sveiggi.

Harafurtimóti fór keypmannahavnardeildin av »framamonnum«, »Føroyskir Sosialistar« møguliga í hina veitina við at yvirtaka eina Sovjetstýrda uppfatan av »proletariskari internationalismu«. Hetta er eitt sindur óheppið, tí fyri tað fyrsta eru fíkir »proletarar« (ognarleysir) í Vestureuropa. Teir finnast ikki millum arbeidarafjældina, sum eigur bil, íbúð og allar hentleikar, nei, »ognarleys« finnast einans innanfyri bólkarnar »socialir taparar« ella studentar, sum onki eiga. Og »internationala samkenslan« hjá Sovjettsamveldinum og øðrum londum, sum nevna seg hin »veruligjörða sosialisman« er so sum so — er hon stýrd av

strategiskari maktgirnd ella av menniskjansligum hjálparhugi?

Men FS fór so í tvíningar í 1976 — um hetta var av persónligum ella politiskum orsøkum, er eitt ivamál. Helst var talan um bæði. Nøkur av teirri helvtini, sum rýmdi, stovnaðu felagsskapin »Kommunistiskir Útisetar«, sum í byrjanini var ætlað at verða ein meiri »opin« felagsskapur fyri ymiskar bólkir og áskoðanir á vinstraveinginum.

Men »duldar kreftir« hava virkað har, helst stýrðar av OFML úr Føroyum, til tess at fáa Komm.-Ú. at gerast eitt halahang hjá OFML. Hetta er nú — eftir øllum at døma — eydnast. Meiriluti í Komm.-Ú. hevur fingið seg til at víðtaka eina undirleggjng undir OFML. Hesum vildi ein tann virknasti hópurin av Komm.-Ú. ikki leggja seg undir.

Hesin hópur hevur meldað seg úr Komm.-Ú., so nú og í framtíðini gerst

Komm.-Ú. bert ein blindgørn hjá skóta-felagsskapinum loynda OFML í Føroyum.

Hesin felagsskapur er á mangan hátt merkisverdur at studera. Hann er super-nationalistiskur, hatar intellektuell so mikið at fólk haðani biðja vinir og kenningar lata vera at søkja sær hægri útbúgving, og heldur gerast »ekta« arbeidarir (arbeidarisma«), hetta ferir við sær eina primitiva mentanaruppfatan og virki, og eini úthýsing av skúlaðum, vinstasinnaðum fólkum við hægri útbúgving. Í snobba niðurfretir — krevur ikki nógvur kreftir.

Eisini dyrka teir tiltøk, sum minna um primitiv ritual og toteismu millum innfødd fólkasløg og satan-kultar, til dømis tá tey fara í »leir« og geva hvørjum øðrum undarlig nevni, so ongin skal vita, hvørji tey eru (hetta er láturligt, tí øll vita tað sjálvandi, tá tað gerst spennandi at uppdaga tað!). Á

Framhald á síðu 14